

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ ТА НАУКИ УКРАЇНИ

**ВІННИЦЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ МИХАЙЛА КОЦЮБІНСЬКОГО**

**ФАКУЛЬТЕТ ПРАВА, ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ ТА
АДМІНІСТРУВАННЯ**

КАФЕДРА ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ ТА АДМІНІСТРУВАННЯ

КУРСОВА РОБОТА

з планування розвитку територіальних громад
на тему:

«Становлення об'єднаних територіальних громад в Україні»

Студентки 4 курсу, АПУА групи
Спеціальності 281 Публічне управління та
адміністрування
Олександренко Дар'ї Віталіївни
Керівник: Проф., д. держ. Упр., Лазор Оксана
Дмитрівна

Національна шкала _____

Кількість балів: _____ Оцінка ECTS _____

Члени комісії:

_____ (_____)
Підпис Прізвище та ініціали

_____ (_____)
Підпис Прізвище та ініціали

Вінниця – 2023

ЗМІСТ

ЗМІСТ	3
Вступ.....	
Розділ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ РЕФОРМИ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ ТА ПРОЦЕСУ СТВОРЕННЯ ОБ'ЄДНАНИХ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД	5
.....	
1.1. Децентралізація місцевого самоврядування та утвердження об'єднаних територіальних громад.....	5
1.2. Сутність, мета та принципи добровільного об'єднання територіальних громад.....	9
.....	
Розділ 2. СУЧАСНИЙ СТАН ТА ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ОБ'ЄДНАНИХ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД В УКРАЇНІ	13
2.1. Нормативно-правове регулювання об'єднаних територіальних громад	13
2.2. Порядок добровільного об'єднання територіальних громад....	15
2.3. Структура управління об'єднаною територіальною громадою..	19
Розділ 3. ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ОБ'ЄДНАНИХ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД В УКРАЇНІ.....	22
3.1. Зарубіжний досвід децентралізації публічної влади.....	22
3.2. Успішний досвід формування спроможних громад в Україні..	25
3.3. Шляхи удосконалення діяльності об'єднаних територіальних громад в Україні	28
Висновки.....	33
•	
Список використаних джерел	36

ВСТУП

Актуальність теми. На початку 21 століття перед Україною стоїть складний комплекс завдань, серед яких боротьба з корупцією, політична стабільність та соціальний розвиток. Але однією з найперспективніших реформ, яка змінює обличчя нашої країни, є процес формування об'єднаних територіальних громад. Особливої актуальності ця тема набуває в контексті європейської інтеграції та прагнення України стати сучасною демократичною державою.

Об'єднані територіальні громади в Україні - це нова форма місцевого самоврядування, яка має на меті створити кращі умови для життя мешканців, покращити інфраструктуру, розвивати освіту та охорону здоров'я, а також забезпечити участь місцевих громад у прийнятті рішень, що стосуються їхнього розвитку. Реформи спрямовані на підвищення рівня демократії, заохочення громадян до активної участі у місцевому самоврядуванні та забезпечення більш ефективного використання ресурсів для покращення якості життя.

Актуальність цієї теми зумовлена не лише внутрішніми потребами України, а й зобов'язаннями перед міжнародними партнерами та європейськими стандартами. Створення об'єднаних територіальних громад відповідає прагненню до більш прозорого, демократичного та ефективного місцевого самоврядування, що є ключовим фактором забезпечення сталого розвитку та впровадження європейських стандартів у всіх сферах життя.

Мета курсової роботи полягає в розробці можливих шляхів вдосконалення діяльності ОТГ на основі дослідження теоретико-прикладної основи цього процесу.

Відповідно до мети було поставлено наступні **завдання**:

- проаналізувати процес створення об'єднаних територіальних громад;
- дати визначення сутності, меті та принципам об'єднання територіальних громад;
- здійснити аналіз нормативно-правового забезпечення становлення та функціонування ОТГ;
- дослідити порядок добровільного об'єднання територіальних громад;

- охарактеризувати структуру управління ОТГ;
- здійснити аналіз зарубіжного досвіду становлення та розвитку територіальних громад;
- дослідити історії успіху формування спроможних громад на прикладі Вінницької області;
- розробити можливі шляхи вдосконалення діяльності ОТГ.

Об'єкт дослідження – процес децентралізації влади в Україні.

Предмет дослідження – становлення об'єднаних територіальних громад в Україні.

Методи дослідження: системний підхід, метод порівняльного аналізу та синтезу, а також узагальнення.

Теоретично-методологічну основу написання курсової роботи складають законодавчі та нормативні акти, що стосуються питань процесу створення та функціонування територіальних громад в умовах децентралізації влади в Україні, інформаційну складову - матеріали періодичного друку, а також публікації науковців у цій сфері дослідження: В. Мартиненко, І.Бутко.

Структура та обсяг роботи. Курсова робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел. Загальний обсяг роботи – 38 сторінок комп'ютерного тексту. Список використаних джерел із 21 найменування.

ВИСНОВКИ

Відтак, спираючись на отримані в процесі дослідження результати можна визначити наступні висновки:

По-перше, було досліджено процес створення об'єднаних територіальних громад враховуючи аспект децентралізації влади, а також її вплив на впровадження стратегій розвитку в реальність.

В результаті процесу децентралізації місцевого самоврядування та формування об'єднаних територіальних громад було відзначено, що на місцевому рівні була створена більш ефективна та автономна система управління. Такий підхід сприяє розширенню повноважень місцевих інституцій та збільшує участь громадян у прийнятті рішень, які впливають на їхнє повсякденне життя.

Суть добровільного об'єднання територіальних громад полягає у створенні єдиного, життєздатного публічного інституту для спільного вирішення проблем та розвитку. Метою таких об'єднань є забезпечення ефективного надання публічних послуг, підвищення економічної стабільності та сприяння гармонійному регіональному розвитку. Принципи такого об'єднання ґрунтуються на добровільності, координації та спільності інтересів учасників, сприяють підвищенню якості життя та забезпеченню потреб мешканців.

По-друге, було визначено та розглянуто основні принципи, підходи та інструменти функціонування спроможних громад, здійснено аналіз нормативно правового забезпечення та інституційних важелів становлення та розвитку об'єднаних територіальних громад в умовах децентралізації влади в Україні.

Процедура добровільного об'єднання територіальних громад встановлена законом, що дозволяє громадянам та їхнім представникам брати участь у вирішальних моментах. Добровільність, відкритість та прозорість цього процесу сприяють створенню стабільних, згуртованих територіальних громад, які враховують інтереси мешканців та сприяють соціально-економічному розвитку регіону.

Структура управління унітарної територіальної громади створюється для забезпечення ефективного функціонування та виконання завдань. До органів управління належать органи, що обираються громадою, а також виконавчі органи,

відповідальні за виконання рішень та здійснення автономних функцій відповідно до закону. Така структура має забезпечувати представництво інтересів громади та гарантувати прозорість і підзвітність в управлінні.

Законодавче забезпечення об'єднання територіальних громад визначається системою нормативно-правових актів, спрямованих на встановлення чітких та ефективних механізмів їх функціонування. Нормативно-правові акти гарантують правовий статус єдиної територіальної громади, визначають компетенцію та повноваження автономних органів, а також передбачають адміністративні процедури та взаємодію з іншими рівнями влади.

По-третє, здійснено порівняльну характеристику становлення адміністративно-територіального устрою на прикладі таких країн як Польща та Франція. Визначено та проаналізовано інноваційні підходи практик українського досвіду розвитку територіальних громад.

Аналіз зарубіжного досвіду публічної децентралізації показує, що успішні практики в цьому питанні враховують принципи гнучкості, адаптивності та участі громадян. Важливим є налагодження ефективних механізмів взаємодії між центральними та місцевими органами влади з метою оптимізації процесів управління та надання належних публічних послуг.

Досвід України у формуванні спроможних громад показує, що ключовим фактором успіху є активна участь та зацікавленість місцевих мешканців у процесі самоврядування. Формування місцевих громад потребує прозорих та відкритих механізмів прийняття рішень, підтримки з боку центральної влади та залучення ресурсів для соціально-економічного розвитку.

Для покращення діяльності громад на об'єднаних територіях України необхідно зосередитися на підтримці громадської активності, розвитку місцевої економіки та забезпеченні прозорості в управлінні. Впровадження інструментів моніторингу та оцінки ефективності, а також зміцнення партнерства між урядом та громадськими інституціями може сприяти подальшому підвищенню ефективності діяльності ОТГ в Україні.

Отже, усе вищезазначене підтверджує, що отримані результати, які отримані протягом всього дослідження, не тільки мають теоретичну актуальність, але також мають безпосередню практичну цінність. Процес децентралізації в Україні знаходиться на завершальному етапі, об'єднані територіальні громади вже сформовані та розвиваються. Більше того, практика функціонування об'єднаних громад в Україні вже відповідає вдосконаленим теоретично-правовим засадам цього процесу. Один з потенційних напрямків для подальших наукових досліджень у цьому контексті - це аналіз методів для забезпечення якісного процесу планування розвитку громад та залучення суспільства, а також обґрунтування інституційного забезпечення стратегічного планування регіонального розвитку.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бутко І. Децентралізація по-французькі: Місцеве самоврядування. Місцеве та регіональне самоврядування України. 2019. № 1/2, С. 81–91.
2. Бюджетний кодекс України : Кодекс України від 08.07.2010 р. № 2456-VI : станом на 13 верес. 2023 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2456-17#Text>
3. Вінниця першою в Україні запроваджує міський стандарт гостинності. Децентралізація в Україні. URL: <https://decentralization.gov.ua/news/13147>
4. Ефективне врядування: Реформа децентралізації. URL: <https://www.kmu.gov.ua/diyalnist/reformi/efektivne-vryaduvannya/reforma-decentralizaciyi>
5. Європейська хартія місцевого самоврядування : Хартія Ради Європи від 15.10.1985 р. : станом на 16 листопада 2009 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_036#Text
6. Загальна інформація. Децентралізація в Україні. URL: <https://decentralization.gov.ua/about>
7. Конституція України : від 28.06.1996 р. № 254к/96-ВР : станом на 1 січ. 2020 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр#Text>
8. Ладижинський клуб підприємців – новий локальний центр розвитку бізнесу. Децентралізація в Україні. URL: <https://decentralization.gov.ua/news/13257>
9. Мартиненко В. Нова парадигма публічного правління – об’єктивний імператив XXI століття (теоретико-методологічний аспект). URL: <http://www.kbuara.kharkov.ua/e-book/putp/2011-3/doc/1/01.pdf>
10. Податковий кодекс України : Кодекс України від 02.12.2010 р. № 2755-VI : станом на 3 верес. 2023 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text>
11. Про внесення змін до деяких законів України щодо добровільного приєднання територіальних громад : Закон України від 09.02.2017 р. № 1851-VIII : станом на 1 січ. 2020 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1851-19#Text>
12. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо розширення повноважень органів місцевого самоврядування та оптимізації надання

адміністративних послуг : Закон України від 10.12.2015 р. № 888-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/888-19#Text>

13. Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб - підприємців та громадських формувань : Закон України від 15.05.2003 р. № 755-IV : станом на 3 верес. 2023 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/755-15#Text>

14. Про добровільне об'єднання територіальних громад : Закон України від 05.02.2015 р. № 157-VIII : станом на 14 трав. 2020 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/157-19#Text>

15. Про засади державної регіональної політики : Закон України від 05.02.2015 р. № 156-VIII : станом на 21 лип. 2023 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/156-19#Text>

16. Про затвердження документів, що застосовуються в процесі виконання бюджету : Наказ М-ва фінансів України від 28.01.2002 р. № 57 : станом на 1 берез. 2023 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0086-02#Text>

17. Про місцеве самоврядування в Україні : Закон України від 21.05.1997 р. № 280/97-ВР : станом на 3 серп. 2023 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/280/97-вр#Text>

18. Про прийняття за основу проекту Закону України про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо статусу старости села, селища : Постанова Верховної Ради України від 08.09.2016 р. № 1508-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1508-19#Text>

19. Про співробітництво територіальних громад : Закон України від 17.06.2014 р. № 1508-VII : станом на 4 квіт. 2023 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1508-18#Text>

20. Про утворення та ліквідацію районів : Постанова Верховної Ради України від 17.07.2020 р. № 807-IX : станом на 7 верес. 2023 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/807-20#Text>

21. У Вапнярській громаді відкрили Центр надання адміністративних послуг. Децентралізація в Україні. URL: <https://decentralization.gov.ua/news/16901>